

איסור בישול - א

טעם ההבדל בין כלי ראשון וכלי שני

כפי שיבואר להלן, יש הבדל גדול מאוד בהלכות שבת בדין מלאכת בישול, בין כלי ראשון, דהיינו הכלי שעל האש, ובין כלי שני שהעבירו ממנו המים או התבשיל לכלי שני. שבכלי ראשון יש בישול אם מכניס בתוכו מאכל, ובכלי שני אין בישול. ויש כאן תמיה גדולה מאוד, מדוע לא חילקו חכמים בין דרגת החום, אלא כלל קבעו, שכלי ראשון מבשל וכלי שני לא מבשל, והרי לפעמים יתכן מאוד שכלי שני יהיה רותח מאוד יותר מכלי ראשון שרק יד סולדת בו, ולפעמים כלי ראשון יהיה חם שהיד סולדת בו, אבל הוא פחות מכלי שני וכלי שלישי, ומדוע חלקו חכמים רק בין הכלים, ולא חילקו בדרגות החום.

אבל הביאור בזה, שלא אסרה תורה מלאכת בישול אלא כדרך בישול, כמו שבישלו סממנים במשכן, ודרך בישול היא רק בכלי ראשון ולא בכלי שני, מלבד בדברים שהם קלי הבישול, הדרך להנות מהם בבישול גם בכלי שני, כמו שיבואר להלן, ולכן גם בישול בחמה, כיון שאין זה דרך בישול, לא אסרה תורה, והטעם שחכמים לא החמירו מדרבנן בבישול בחמה ובכלי שני שנראה כמלאכה, כיון שמלאכת בישול יש בה דבר קל יותר משאר מלאכות, שאינו עושה בידיו את מלאכת הבישול, אלא רק מניח על האש, והבישול נעשה מעצמו. ומכל מקום יש דברים יוצאים מן הכלל, שכן חשו חכמים לבישול גם בכלי שני כמבואר להלן.

ההבדל בין מלאכת זורע למלאכת מבשל

יש לדעת, שכשאדם זורע בשבת, מיד הוא חייב על הזריעה אפילו שהמלאכה נעשית לאחר זמן, אבל בבישול, אם מניח סמוך לצאת השבת אוכל על האש ואינו מספיק להתבשל לפני צאת השבת, אינו עובר איסור תורה, כך פסקו רוב הפוסקים [מלבד כמה פוסקים שהשוו דין מאכלת בישול לזריעה] אבל חכמים אסרו גם בזה.

נטילת ידים ליד פלטה או כירים

מצוי שנוטלים ידים ליד הפלטה ומתזים מים על הפלטה. והנה איסור בישול מהתורה הוא אפילו אם הדבר מתאדה תוך כדי בישול מן העולם. מכל מקום כתב החתם סופר, שאיסור זה הוא רק מדרבנן, מכל מקום למדנו מדבריו שאסור להתז מים על הפלטה בכונה, שעובר בישול דרבנן, ומכל מקום בנטילת ידים אין איסור ממש אם מתז על הפלטה, כי פסיק רישא דלא ניחא ליה מותר כאשר יש שני דרבנן: א. שהוא כלאחר יד ולא ניחא ליה. ב. לא מתכוון. מכל מקום יש להזהר בזה, שלא התירו בכל מקום פסיק רישא דלא ניחא בתרי דרבנן.

להכניס מרק רותח לכלי פלסטיק שיש חשש שימעך

כתב במשנה ברורה שהמתיך אחד ממיני המתכות, עובר באיסור בישול. לפי זה דנו גדולי הפוסקים, האם מותר להניח מאכל רותח בכלי פלסטיק שיש חשש שימעך מחום התבשיל. והנה, אם אין ודאות שימעך, דהיינו שאינו פסיק רישא, בודאי מותר, כיון שאפילו אם ימעך אינו עובר, כיון שלא מתכוון לזה ולא ניחא ליה בזה, אבל אם יודע בודאות שימעך, יש אומרים שגם כן מותר בכל אופן, כיון שאין דרכו וצורתו של עשיית מלאכה זו של היתוך מיני מתכות בדרך זו, לכן אין כלל חשש בזה אפילו פסיק רישא. אבל יש אוסרים אם הוא פסיק רישא. ורבי שלמה זלמן אויערבך מחלק בין כלי חד פעמי שמותר, כיון שהדרך לזרוק לאחר השימוש, ואין זה כלי כלל, ואין ההיתוך בכלל עשיית כלי בו, ובין כלי שדרכו להשתמש הרבה פעמים, שאם הוא פסיק רישא אסור. ונראים דבריו למעשה שכלי חד פעמי אין לאסור כלל.